

Ffurflen Ymateb i'r Ymgynghoriad

Eich enw: Lowri W. Williams

Sefydliad (lle bo'n berthnasol): Comisiynydd y Gymraeg

E-bost / rhif ffôn: lowri.williams@cyg-wlc.cymru

Eich cyfeiriad:

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu cyhoeddi, ar y rhyngwrdd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddiennw, ticiwch y blwch:

Dywedwch wrthym ar ran pwy rydych yn ymateb. Er enghraifft, ai eich ymateb chi eich hun yw hwn neu ymateb ar ran sefydliad?

Rwyf yn ymateb ar ran Comisiynydd y Gymraeg. Prif nod statudol y Comisiynydd yw hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg. Gweledigaeth Comisiynydd y Gymraeg yw Cymru lle gall pobl fyw eu bywyd yn Gymraeg. Mae ein hymateb i'r ymgynghoriad hwn yn canolbwyntio yn benodol felly ar effeithiau cynigion yr ymgynghoriad ar y Gymraeg a hawliau siaradwyr Cymraeg a'r cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith. Nid ydym felly wedi ateb pob un o'r cwestiynau. Dylem nodi yn ogystal fod Comisiynydd y Gymraeg yn berson a ganiateir mewn achosion gerbron y Llys Teulu.

Os hoffech gael neges yn cydnabod bod eich ymateb wedi'i dderbyn, cadarnhewch eich cyfeiriad e-bost, yma:

Cwestiynau ar gyfer Pennod 1: Dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal

Mae yna 12 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 1.1: Ydych chi'n credu y bydd cyflwyno darpariaeth mewn deddfwriaeth sy'n caniatáu i ddarparwyr 'nid-er-elw' yn unig gofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru yn helpu i gyflawni'r ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.2: Beth yn eich barn chi fyddai effeithiau tebygol y cynnig? Efallai yr hoffech ystyried, er enghraifft:

- Manteision ac anfanteision;
- Costau (uniongyrchol ac anuniongyrchol), ac arbedion;
- Effeithiau ar unigolion a grwpiau â nodweddion gwarchoddedig;
- Materion ymarferol eraill megis materion trawsffiniol.

Byddai croeso hefyd i'ch barn ar sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol.

Esboniwch eich ateb.

Mae Arolygiaeth Gofal Cymru yn nodi mai'r Gymraeg oedd dewis iaith 3% o'r plant mewn cartrefi gofal yn 2017-18 yn Nhabl 3 ei [Adolygiad cenedlaethol o ofal i blant yng Nghymru](#). Nid yw'n adrodd y graddau yr oedd y gofal ar gael yn Gymraeg i gwrdd â'r gofyn. Mae'n bosibl y buasai diffyg gofal yn y Gymraeg yn cael effaith andwyol ar y plant sy'n derbyn gofal (gweler ein hateb i gwestiwn 1.7 yn hyn o beth). Ein disgwyliad wrth gwrs yw bod awdurdodau lleol eisoes yn cynnwys gofyniad i ddarparu gofal i blant sy'n derbyn gofal drwy gyfrwng y Gymraeg wrth gomisiynu gan ddarparwyr, a hynny yn unol â gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 a safonau'r Gymraeg ers 2015. Os bydd trydydd parti yn cyflawni gweithgaredd neu'n darparu gwasanaeth ar ran awdurdod lleol sydd o dan ddyletswydd i gydymffurfio â safonau'r Gymraeg rhaid i'r awdurdod lleol sicrhau bod y trydydd parti yn cydymffurfio â'r safonau sy'n berthnasol i'r gwasanaeth hwnnw hefyd. Buasem yn eich annog i ganfod beth yw gwaelodlin y ddarpariaeth gofal plant bresennol yn y Gymraeg fel rhan o'ch gwaith asesu effaith rheoleiddiol y bwriedir ei gynnal. Dylem nodi ein bod fel Comisiynydd wedi gorfod ymwneud ag achosion yn y llys gwarchod yn y gorffennol lle mae unigolion wedi cael eu lleoli mewn manau lle nad oedd darpariaeth Gymraeg ar eu cyfer. Mae hyn yn awgrymu felly nad yw camau bob tro yn cael eu cymryd i sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn derbyn gofal yn yr iaith honno.

Mae'r ddogfen ymgynghori yn nodi y bydd dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal 'yn hyrwyddo datblygu gwasanaethau lleol sy'n atebol yn lleol. Bydd yn ailgydbwysu'r farchnad gofal cymdeithasol o blaid darpariaeth gofal gan y sector cyhoeddus a sefydliadau nid-er-elw a bydd yn

creu sylfaen fwy o ran darparwyr ac yn sicrhau gwerth cymdeithasol gwell.' (30). Mae pob un awdurdod lleol yn gweithredu yn unol â safonau'r Gymraeg, fel y mae disgwyl i ddarparwyr trydydd parti sy'n gweithredu ar eu rhan fel y nodir uchod. Mae'n bosibl y buasai cynyddu darpariaeth uniongyrchol gan y sector cyhoeddus, a hynny yn fwy lleol, yn golygu y byddai mwy o ddarpariaeth ar gael trwy gyfrwng y Gymraeg oherwydd ei fod yn lleihau'r gofynion trydydd parti hynny mewn rhai achosion. Fodd bynnag, fel y nodwyd eisoes, ein disgwyliad yw bod awdurdodau lleol eisoes yn comisiynu gofal trwy gyfrwng y Gymraeg gan ddarparwyr presennol. Ni fyddai newid i gomisiynu gan ddarparwyr nid er elw o reidrwydd yn gwneud gwahaniaeth i'r ddarpariaeth Gymraeg felly oni sicrhau'r bydd awdurdodau yn wir yn comisiynu gofal yn y Gymraeg i blant sydd angen y gofal hwnnw.

Cwestiwn 1.3: Un ffordd bosibl o fynd ati yw i'r ddeddfwriaeth ddiffinio 'nid-er-elw' o ran y mathau o sefydliadau a fyddai'n gymwys. Ydych chi'n ystyried y dylid hefyd gyfyngu ar y ffordd y mae unrhyw arian masnachu dros ben yn cael ei wario? Beth fyddai effeithiau a goblygiadau hyn?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.4: Ydych chi'n credu y dylai'r ddeddfwriaeth sylfaenol gynnwys pŵer i Weinidogion Cymru ddiwygio'r diffiniad o 'nid-er-elw' drwy is-ddeddfwriaeth?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.5: Beth yw eich barn chi ar yr amseriadau sy'n cael eu cynnig o ran pryd y byddai'r ddeddfwriaeth sylfaenol yn cael effaith?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.6: A oes yna unrhyw faterion yr hoffech dynnu ein sylw atynt mewn perthynas â'r broses bontio ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, awdurdodau lleol a darparwyr gwasanaethau?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.7: Beth yw eich barn chi ar gyhoeddi canllawiau i helpu i weithredu'r ddeddfwriaeth sylfaenol?

Nodir yn y ddogfen ymgynghori bod 'Gweinidogion Cymru yn cynnig defnyddio pŵer i ddarparu canllawiau i helpu i weithredu'r newidiadau deddfwriaethol i ddileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal, megis cyfeirio at fodolau sefydliadol priodol neu eu disgrifio. Bydd y canllawiau hyn o gymorth i ddarparu gwybodaeth a chefnogaeth i randdeiliaid wrth inni roi'r newidiadau ar waith' (28). Rydym yn credu y buasai canllawiau o'r fath yn ddefnyddiol petaent yn cynnwys arweiniad manwl ynghylch sut i fynd ati i sicrhau bod plant a phobl ifanc sy'n siarad Gymraeg sy'n derbyn gofal yn cael gofal yn y Gymraeg yn unol â'r cynnig rhagweithiol, a sut y gall y system gofal yn ei gyfarwydd roi'r cyfle i bob plentyn ddysgu, datblygu a defnyddio Gymraeg. Buasai'n addas cynnwys modelau sefydliadol ynghylch darparu gofal yn y Gymraeg a fyddai'n cynnwys arweiniad ar ddatblygu, cynllunio ac amserlennu'r gweithlu a sicrhau bod adnoddau a chefnogaeth ar gael ar

gyfer siaradwyr Cymraeg er mwyn sicrhau y darperir gofal trwy gyfrwng y Gymraeg. Dylai'r canllawiau gael eu harwain gan hawliau plant. Rydym yn eich annog yn hynny o beth i drafod gyda'r Comisiynydd Plant yr hawliau ieithyddol sydd gan blant Cymraeg sy'n derbyn gofal yn unol â Chonfensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, yn benodol erthyglau 29 a 30. Gwyddom fod Bwrdd yr Iaith Gymraeg wedi darparu cyngor yn 2006/7 yn unol ag Adran 3 Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 i Lywodraeth Cynulliad Cymru fel yr oedd ynghylch canllawiau gofal ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Buasai'n addas ystyried y cyngor hwnnw wrth ddatblygu'r canllawiau. Buasem yn hapus i drafod y canllawiau â chi yn ogystal wrth iddynt gael eu llunio.

Deallwn fod Llywodraeth Cymru ar hyn o bryd yn datblygu Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer comisiynu gofal a chymorth yn dilyn cyhoeddi'r [Papur Gwyn ar Ailgydbwyso gofal a chymorth](#) yn ogystal. Dylai'r Fframwaith Cenedlaethol gynnwys arweiniad cryf ynghylch sut mae comisiynu gofal plant yn y Gymraeg ac yn unol â safonau'r Gymraeg, y cynnig rhagweithiol o ofal a hawliau'r plentyn. Dylai'r canllawiau a gyhoeddir yn sgil cynigion yr ymgynghoriad hwn gyd-fynd â'r Fframwaith Cenedlaethol hwnnw.

Cwestiwn 1.8: Beth yw eich barn chi ar ddefnyddio deddfwriaeth i osod cyfyngiad ar awdurdodau lleol i gomisiynu lleoliadau gan sefydliadau 'nid-er-elw' yn unig? Yn benodol:

- Ydych chi'n meddwl y byddai'n ein helpu i gyflawni'r ymrwymiad i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru?
- Beth fyddai manteision, anfanteision a goblygiadau eraill dull o'r fath?
- Beth fyddai'n amserlen briodol ar gyfer gweithredu dull o'r fath, pe bai'n cael ei fabwysiadu yng Nghymru?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.9: Beth yw eich barn chi ar weithgareddau posibl a wneir mewn ymateb i'r cynigion deddfwriaethol hyn a fyddai'n tansilio'r bwriad i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru? Oes yna unrhyw gamau a fyddai'n gwarchod rhag gweithgareddau o'r fath?

Dim sylw.

Cwestiwn 1.10: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r newidiadau deddfwriaethol er mwyn dileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effaith yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Mae'r ddogfen ymgynghori yn nodi y 'bydd yna fanteision posibl o ran darpariaeth Gymraeg, gan y bydd rhaid i awdurdodau lleol asesu digonolrwydd gofal a chymorth a ddarperir ar gyfer y lleoliadau hyn drwy gyfrwng y Gymraeg. Y gobaith yw y bydd hyn yn ysgogi cynnydd mewn darpariaeth newydd i ddiwallu'r angen a'r galw' (37). Fel y nodwn uchod ein dealltwriaeth yw ei bod yn ofynnol i

awdurdodau lleol asesu digonolrwydd gofal a chymorth trwy gyfrwng y Gymraeg yn eu hawdurdod lleol, waeth pwy fyddai'n ei ddarparu, fel yr amlinellir yng [Nghod Ymarfer Rhan 2 \(Swyddogaethau Cyffredinol Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014](#). Nid yw'r ddogfen yn egluro pam y byddai newid i drefn 'nid er elw' o reidrwydd yn golygu y byddai cynnydd mewn darpariaeth Gymraeg.

Cwestiwn 1.11: Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai'r newidiadau deddfwriaethol i helpu i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Fel y nodwn uchod credwn fod angen rhagor o eglurhad ynghylch sut y buasai'r newidiadau deddfwriaethol i helpu i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal ynddynt eu hunain yn cynyddu darpariaeth gofal plant yn y Gymraeg. Credwn felly fod angen ystyried camau pellach i wneud yn siŵr bod awdurdodau lleol a'r darpar ddarparwyr nid er elw mewn gwirionedd yn sicrhau bod plant sy'n derbyn gofal mewn gwirionedd yn derbyn y gofal hwnnw yn y Gymraeg. Mae'n bosibl y byddai canllawiau manylach megis y rhai y cyfeirir atynt yn 1.7 uchod yn cyfrannu at hynny ond credwn bod angen ystyried camau pellach na hynny i sicrhau bod llety i blant sy'n derbyn gofal yn diwallu anghenion y plant hynny i siarad Cymraeg yn unol â Rhan 6, 75 (1), Rhan 6, 78 (3) (a) a Rhan 6, 78 (3) (a) Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Rhaid i bwysigrwydd galluogi plant sydd wedi'u magu i siarad Cymraeg barhau i wneud hynny yn unol â'u hawliau fod yn greiddiol i'r ddarpariaeth ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Dylai sicrhau cyfleoedd i bob plentyn sy'n derbyn gofal ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg hefyd fod yn ystyriaeth.

Cwestiwn 1.12: Mae'r bennod hon wedi canolbwyntio ar sut y gallwn gyflawni'r ymrwymiad i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal, ac rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw, defnyddiwch y lle hwn i wneud hynny.

Dim sylw.

Cwestiynau ar gyfer Pennod 2: Cyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG

Mae yna 8 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 2.1: Rydym ni wedi amlinellu ein cynigion i gyflwyno llais a rheolaeth bellach i oedolion sy'n cael Gofal Iechyd Parhaus yng Nghymru. Ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â'r cynigion hyn? Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 2.2: Beth yn eich barn chi yw effeithiau tebygol y cynnig?

Efallai yr hoffech ystyried, er enghraifft:

- Manteision, ac anfanteision;
- Costau (uniongyrchol ac anuniongyrchol), ac arbedion;
- Effeithiau ar unigolion a grwpiau â nodweddion gwarchoddedig;
- Materion ymarferol eraill megis materion trawsffiniol neu drosglwyddo i'r trefniadau newydd.

Byddai croeso hefyd i'ch barn ar sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol.

Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 2.3: Pa wersi y gallwn ni eu dysgu o arfer gwledydd eraill yn y maes hwn?

Dim sylw.

Cwestiwn 2.4: Ydych chi'n credu bod unrhyw ddulliau eraill neu ddulliau ategol y dylen ni fod yn eu hystyried i gyflawni'r un effaith? Os felly, nodwch nhw isod.

Dim sylw.

Cwestiwn 2.5: Byddwn yn gweithio i sicrhau bod unrhyw newid deddfwriaethol yn cael ei gefnogi gan ganllawiau cadarn i helpu'r rhai sy'n derbyn taliadau ac ymarferwyr i ddeall sut y bydd y system yn gweithredu. Allwch chi nodi unrhyw beth y byddai'n ddefnyddiol ei gynnwys yn y canllawiau hyn? Pa gymorth arall y dylid ei ddarparu?

Dim sylw.

Cwestiwn 2.6: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai cyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus yn ei gael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effeithiau yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 2.7: Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai ein cynigion ar gyfer cyflwyno taliadau uniongyrchol ar gyfer Gofal Iechyd Parhaus y GIG gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg; a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dim sylw.

Cwestiwn 2.8: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol yn y bennod hon. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw yn benodol, defnyddiwch y lle hwn i wneud hynny.

Dim sylw.

Cwestiynau ar gyfer Pennod 3: Hysbysu gorfodol am blant ac oedolion sy'n wynebu risg

Mae yna 11 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 3.1: Beth yw eich barn ar yr egwyddor o osod dyletswydd i hysbysu am blentyn sy'n wynebu risg (fel y'i diffinnir yn adran 130(4) o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014) yn uniongyrchol ar unigolion mewn cyrff perthnasol?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.2: Beth yw eich barn ar yr egwyddor o osod dyletswydd i hysbysu am oedolyn sy'n wynebu risg (fel y'i diffinnir yn adran 126(1) o Ddeddf 2014) yn uniongyrchol ar unigolion mewn cyrff perthnasol?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.3: Beth yn eich barn chi fyddai'r manteision, anfanteision, risgiau, costau, arbedion ac effeithiau ar gydraddoldeb, sy'n debygol o ddull o'r fath?

Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 3.4: Pa wersi gallwn ni eu dysgu o'r dyletswyddau i hysbysu mewn gwledydd eraill?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.5: Pe bai dyletswyddau hysbysu unigol yn cael eu cyflwyno – ar gyfer plant ac oedolion sy'n wynebu risg – a ddylai'r rhain fod ochr yn ochr â'r dyletswyddau presennol ar sefydliadau o dan Ddeddf 2014, neu gymryd eu lle?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.6: Pe bai dyletswyddau hysbysu unigol yn cael eu cyflwyno, a ddylen nhw fod yn berthnasol i weithlu'r 'partneriaid perthnasol' presennol o dan adran 162 o Ddeddf 2014 (gan gynnwys timau troseddau ieuencid mewn perthynas â phlant), neu'n ehangach, er enghraifft i'r rhai sy'n gweithio mewn lleoliadau crefyddol neu chwaraeon, etc., ac yn benodol:

- (a) Beth yw eich barn am hyn o ran plant (o dan 18 oed)?
- (b) Beth yw eich barn am hyn o ran oedolion?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.7: Pe bai dyletswyddau hysbysu unigol yn cael eu cyflwyno, pa fathau o alwedigaeth neu rolau ddylai fod yn ddarostyngedig i unrhyw ddyletswydd (e.e. aelodau o broffesiynau rheoleiddiedig; staff cyflogedig, hyd yn oed os nad ydynt yn cael eu rheoleiddio; gwirfoddolwyr), ac yn benodol:

- (a) Beth yw eich barn am hyn o ran plant (o dan 18 oed)?
- (b) Beth yw eich barn am hyn o ran oedolion?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.8: Pa sancsiynau ydych chi'n meddwl fyddai'n gymesur neu'n briodol am fethu â chydymffurfio â dyletswydd hysbysu unigol?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.9: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai cyflwyno dyletswyddau hysbysu unigol yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effaith yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 3.10: Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai'r cynigion ar gyfer cyflwyno dyletswyddau hysbysu unigol gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dim sylw.

Cwestiwn 3.11: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol yn y bennod hon. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw yn benodol, defnyddiwch y lle hwn i'w nodi.

Dim sylw.

Cwestiynau ar gyfer Pennod 4: Diwygio rheoleiddio darparwyr gwasanaethau ac unigolion cyfrifol

Mae Rhan 2 ac Atodlen 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 ('Deddf 2016') yn darparu'r sail y mae Arolygiaeth Gofal Cymru ('AGC') – ar ran Gweinidogion Cymru – yn ymgymryd â swyddogaethau arni mewn perthynas â chofrestru, rheoleiddio ac arolygu 'gwasanaethau rheoleiddiedig'.

Mae'r bennod hon o'r ymgynghoriad yn canolbwyntio ar ddiwygiadau arfaethedig i'r drefn reoleiddio ar gyfer gwasanaethau rheoleiddiedig, darparwyr gwasanaethau a'u hunigolion cyfrifol dynodedig. Mae'r rhain yn ymwneud ag ystod o faterion y darperir ar eu cyfer o fewn Deddf 2016, gan gynnwys:

- a) Nodi gwasanaethau anghofrestredig
- b) Cyhoeddi datganiadau blynyddol
- c) Cyhoeddi adroddiadau arolygu
- d) Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestrriad
- e) Unigolion cyfrifol
- f) Diffiniad o 'Ofal' i blant a phobl ifanc

Dyma gwestiynau ar ddiwygiadau arfaethedig ym mhob un o'r meysydd hyn.

Mae yna 21 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 4.1: *(a) Nodi gwasanaethau anghofrestredig – pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i alluogi Gweinidogion Cymru (AGC) i'w gwneud yn ofynnol i unrhyw berson ddarparu gwybodaeth pan fo achos rhesymol i gredu ei fod yn darparu gwasanaeth a ddylai gael ei reoleiddio?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.2: *(a) Nodi gwasanaethau anghofrestredig – pŵer i'w gwneud yn ofynnol i wybodaeth gael ei darparu:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i estyn y drosedd o fethu â darparu gwybodaeth pan fo'n ofynnol i wneud hynny, i gynnwys y personau hyn?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.3: *(a) Nodi gwasanaethau anghofrestredig – pŵer mynediad:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ddileu amwysedd a'i gwneud yn glir bod gan Weinidogion Cymru (AGC) y pŵer i fynd i mewn ac archwilio unrhyw fangre y mae ganddynt achos rhesymol i gredu ei bod yn cael ei defnyddio (neu wedi ei defnyddio) fel man y darperir (neu y darparwyd) gwasanaeth ynddo neu ohono, neu

ei bod yn cael ei defnyddio (neu wedi ei defnyddio) mewn cysylltiad â darparu gwasanaeth rheoleiddiedig?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.4: (a) *Nodi gwasanaethau anghofrestredig – pŵer mynediad:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i estyn y drosedd o rwystro arolygydd neu fethu â chydymffurfio â gofyniad a osodir gan arolygydd, i gynnwys yr amgylchiadau hyn?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.5: (b) *Cyhoeddi datganiadau blynyddol:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i'w gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau gyhoeddi eu datganiadau blynyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.6: (b) *Cyhoeddi datganiadau blynyddol:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i greu trosedd gysylltiedig sef methu â chyhoeddi datganiad blynyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.7: (c) *Cyhoeddi adroddiadau arolygu:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i roi hyblygrwydd ychwanegol i Weinidogion Cymru (AGC) i gydnabod amgylchiadau pan na fyddai llunio a/neu gyhoeddi adroddiad arolygu o bosibl yn briodol, yn berthnasol neu'n gymesur?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.8: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestriad – amrywio cofrestriad fel darparwr gwasanaeth:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ddileu'r gofyniad i Weinidogion Cymru (AGC) roi hysbysiad gwella i ddarparwr pan nad yw'r darparwr bellach yn darparu'r gwasanaeth hwnnw neu'n defnyddio'r lle hwnnw i ddarparu gwasanaeth?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.9: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestriad – dileu amod ar gofrestrriad darparwr gwasanaeth:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i alluogi Gweinidogion Cymru (AGC) i ddileu amod ar gofrestrriad darparwr gwasanaeth heb roi hysbysiad o gynnyg (adran 18) a hysbysiad o benderfyniad yn dilyn hysbysiad o gynnyg (adran 19), pan nad yw'r amgylchiadau a arweiniodd at osod yr amod yn gymwys bellach?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.10: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestrriad – pŵer i ganslo cofrestrriad darparwr gwasanaeth:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ddileu'r gofyniad i Weinidogion Cymru (AGC) ddilyn y broses hysbysiad gwella i ganslo cofrestrriad darparwr gwasanaeth pan fydd y darparwr eisoes wedi peidio â darparu gwasanaeth rheoleiddiedig?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.11: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestrriad – gwybodaeth gan ddarparwr sy'n canslo eu cofrestrriad:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i greu pŵer i wneud rheoliadau o dan adran 14 o Ddeddf 2016 er mwyn galluogi Gweinidogion Cymru (AGC) i'w gwneud yn ofynnol bod gwybodaeth yn cael ei darparu gan ddarparwr gwasanaeth sy'n canslo ei gofrestrriad ac yn gadael y farchnad?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.12: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestrriad – pŵer i estyn y terfyn amser mewn Hysbysiad Gwella:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i roi pŵer i Weinidogion Cymru (AGC) i estyn yr amserlen ar gyfer darparu gwybodaeth pan roddir hysbysiadau gwella?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.13: (d) *Hysbysiadau gwella a chanslo cofrestrriad – pŵer i ganslo cofrestrriad darparwr gwasanaeth o dan amgylchiadau rhagnodedig:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i alluogi Gweinidogion Cymru (AGC) i ddatgymhwyso gofyniad adran 16(3)(b) mewn hysbysiad gwella – i gymryd camau penodol neu ddarparu gwybodaeth – o dan amgylchiadau rhagnodedig, pan na fyddai diben cymhwyso'r gofyniad?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.14: (e) *Unigolion cyfrifol – cyflwyno sylwadau:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i roi'r hawl i Unigolion Cyfrifol gyflwyno sylwadau i Weinidogion Cymru (AGC), yn erbyn hysbysiad gwella neu fwriad i ganslo eu dynodiad, ar yr amod y gwneir y sylwadau o fewn y terfyn amser a bennir yn yr hysbysiad?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.15: (e) *Unigolion cyfrifol – anfon yr Hysbysiad Gwella at y darparwr gwasanaeth:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i'w gwneud yn ofynnol bod unrhyw hysbysiad gwella a roddir i Unigolyn Cyfrifol hefyd yn cael ei anfon at y darparwr gwasanaeth?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.16: (e) *Unigolion cyfrifol – dileu Unigolyn Cyfrifol heb wneud cais i ddynodi Unigolyn Cyfrifol newydd:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ganiatáu i ddarparwr gwasanaeth wneud cais i Weinidogion Cymru (AGC) i amrywio amodau ei gofrestrriad i ddileu Unigolyn Cyfrifol pan nad yw'n dynodi'r Unigolyn Cyfrifol newydd fel rhan o'r un cais?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.17: (f) *Diffiniad o 'Ofal' i blant a phobl ifanc:* Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i addasu'r diffiniad o 'ofal' yn adran 3 o Ddeddf 2016 i'w gwneud yn gwbl glir bod darparu gofal sy'n debyg i ofal rhiant yn cael ei gydnabod fel 'gofal' o fewn yr ystyr yn Neddf 2016?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.18: Beth yn eich barn chi fyddai effeithiau tebygol y cynigion yn y bennod hon? Efallai yr hoffech ystyried, er enghraifft:

- Manteision ac anfanteision;
- Costau (uniongyrchol ac anuniongyrchol), ac arbedion;
- Effeithiau ar unigolion a grwpiau â nodweddion gwarchoddedig;
- Materion ymarferol eraill.

Byddai croeso hefyd i'ch barn ar sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol.

Esboniwch eich ateb, naill ai yma neu, os yw'n haws, mae croeso ichi nodi unrhyw effeithiau sy'n benodol i gynnig unigol o dan y cwestiwn priodol uchod.

Dim sylw.

Cwestiwn 4.19: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynigion yn y bennod hon yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effaith yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 4.20: Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai'r cynigion yn y bennod hon gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dim sylw.

Cwestiwn 4.21: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol yn y bennod hon. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw, defnyddiwch y lle hwn i wneud hynny.

Dim sylw.

Cwestiynau ar gyfer Pennod 5: Diwygio rheoleiddio'r gweithlu gofal cymdeithasol

Mae yna 9 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 5.1: Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ddarparu y gall person sydd wedi dal swydd fel aelod o Gofal Cymdeithasol Cymru gael ei ailbenodi unwaith? Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.2: Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i roi'r pŵer i Gofal Cymdeithasol Cymru i roi cofrestriad amodol i berson, pan fo'r person hwnnw'n adnewyddu ei gofrestrriad, mewn rhai amgylchiadau? Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.3: Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ganiatáu panel i adolygu ac estyn gorchmynion interim fel sy'n briodol, am hyd at uchafswm o 18 mis? Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.4: Ydych chi'n cytuno â'r cynnig i ddiwygio Deddf 2016 i ddarparu panel Addasrwydd i Ymarfer sydd â'r gallu i ddirymu gorchymyn interim, yn ystod achosion adolygu, pan fo'n angenrheidiol ac yn briodol? Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.5: Beth yn eich barn chi fyddai'n ei gwneud yn angenrheidiol ac yn briodol i banel Addasrwydd i Ymarfer ddirymu gorchymyn interim?

Dim sylw.

Cwestiwn 5.6: Beth yn eich barn chi fyddai effeithiau tebygol y cynigion yn y bennod hon? Efallai yr hoffech ystyried, er enghraifft:

- Manteision ac anfanteision;
- Costau (uniongyrchol ac anuniongyrchol), ac arbedion;
- Effeithiau ar unigolion a grwpiau â nodweddion gwarchoddedig;
- Materion ymarferol eraill.

Byddai croeso hefyd i'ch barn ar sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol.

Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.7: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynigion yn y bennod hon yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effaith yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Dim sylw.

Cwestiwn 5.8: Eglurwch hefyd sut rydych chi'n credu y gallai'r cynigion yn y bennod hon gael eu llunio neu eu haddasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Dim sylw.

Cwestiwn 5.9: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol yn y bennod hon. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw, defnyddiwch y lle hwn i wneud hynny.

Dim sylw.

Cwestiynau ar gyfer Pennod 6: Estyn y diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae

Mae yna 5 cwestiwn am y bennod hon.

Cwestiwn 6.1: Hoffem wybod eich barn ar y cynnig i estyn y diffiniad o 'gweithiwr gofal cymdeithasol' i gynnwys gweithwyr gofal plant a gweithwyr chwarae. Yn benodol, ydych chi'n ffafrio estyn rôl Gofal Cymdeithasol Cymru i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae sy'n gweithio yn y sector gofal plant?

Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 6.2: Beth yn eich barn chi fyddai effeithiau tebygol y cynnig? Efallai yr hoffech ystyried, er enghraifft:

- Manteision ac anfanteision;
- Costau (uniongyrchol ac anuniongyrchol), ac arbedion;
- Effeithiau ar unigolion a grwpiau â nodweddion gwarchoddedig;
- Materion ymarferol eraill.

Byddai croeso hefyd i'ch barn ar sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol.

Esboniwch eich ateb.

Dim sylw.

Cwestiwn 6.3: Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynnig yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg. Beth fyddai'r effaith yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu'r effeithiau cadarnhaol, neu liniaru'r effeithiau negyddol?

Nid ydym yn anghytuno â'r bwriad i estyn y diffiniad o weithiwr gofal cymdeithasol i gynnwys gweithwyr gofal plant a chwarae oherwydd, fel yr eglurir yn y ddogfen ymgynghori 'bydd hyn yn darparu mandad clir i GCC i gyflawni ei swyddogaethau mewn perthynas â'r gweithlu gofal plant a chwarae, yn ei gyfanrwydd' (pennod 6 (1)).

Mae GCC yn flynyddol yn cyhoeddi [adroddiadau data ar y wybodaeth a roddir gan ymgeiswyr a phersonau cofrestredig](#). Credwn y buasai'n fuddiol petai'r wybodaeth a gesglir am y gweithlu gofal plant a chwarae wrth i unigolion gofrestru yn galluogi llunio darlun cyflawn o sgiliau ieithyddol y gweithlu hwnnw. Mae hyn yn arbennig o bwysig yng nghyd-destun gofal plant a'r bwriad yn y Cytundeb Cydweithio i ehangu'r ddarpariaeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar gyda phwyslais penodol

ar gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg. Mae'r ddogfen ymgynghori yn cadarnhau hyn drwy nodi mhennod 6 (10) sy'n trafod canlyniadau arfaethedig y weithgaredd hon 'Yn benodol, er mwyn i Lywodraeth Cymru allu cyflawni ei hymrwymiaidau yn y Rhaglen Lywodraethu a'r Cytundeb Cydweithio ynghylch ehangu'r ddarpariaeth gofal plant i bob plentyn 2 oed yng Nghymru, yn ogystal â'r ymrwymiad i dyfu darpariaeth cyfrwng Gymraeg, rhaid i'r sector fod yn gynaliadwy; rhaid cael gweithlu digon mawr a digon cymwys. Mae gwaith GCC yn hanfodol yn hyn o beth ac mae angen sail ddeddfwriaethol glir i allu parhau i gefnogi'r sector gofal plant a chwarae, yn ei gyfanrwydd'.

Mae [Mwy na geiriau 2022-27](#) yn nodi y bydd 'disgwyl i holl gydweithwyr y GIG a gofal cymdeithasol ddilyn cwrs ymwybyddiaeth ieithyddol, a fydd yn egluro pa mor bwysig yw'r Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau ac fel un o anghenion cleifion' (cam gweithredu 14). Mae Rhan 4, 91 (1) (c) Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016 yn nodi bod rhaid i gofnod yn y gofrestr mewn cysylltiad â pherson ddangos '.....(c) unrhyw gymwysterau eraill, gwybodaeth arall neu brofiad arall a ragnodir sy'n berthnasol i gofrestriad y person'. O ystyried y disgwyliad hwn yn *Mwy na geiriau* buasem yn eich annog i sicrhau bod gwybodaeth ynghylch p'un a yw unigolyn wedi dilyn cwrs ymwybyddiaeth ieithyddol yn cael ei chasglu ar gyfer pawb sydd ar gofrestr Gofal Cymdeithasol Cymru yn ogystal.

Byddai casglu gwybodaeth lawn a chyfoethog am sgiliau a chymwysterau ieithyddol ynghyd â gwybodaeth am ymwybyddiaeth iaith y gweithlu gofal plant yn gallu cyfrannu at weithredu ymrwymiad y Cytundeb Cydweithio yn llawn.

Cwestiwn 6.4: Eglurwch sut rydych chi'n credu y gallai'r cynnig gael ei lunio neu ei addasu er mwyn cael effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, a pheidio â chael dim effeithiau niweidiol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Gweler uchod.

Cwestiwn 6.5: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol yn y bennod hon. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydyn ni wedi mynd i'r afael â nhw, defnyddiwch y lle hwn i wneud hynny.

Dim sylw.